

אגרת לפרשת לך לך - נתינה וחסד תוך הצבת גבולות והגנות

מנהיגי חינוך יקרים!

אחת ממידות ה'יסוד' של הקב"ה היא מידת החסד והנתינה, והיא המידה שהטביע הקב"ה כתכונה וכאופי באברהם אבינו - "חסד לאברהם" - חסד המכוון לא רק אל עם ישראל פנימה אלא אל כל העולם כולו וכדברי הראי"ה (שמונה קבצים ז קסו) "חסד של אברהם הוא כולל את כל באי עולם" שהרי עולם חסד ייבנה.

ויש לשאול, הרי מידת החסד היא מתנה נפלאה שקיבל אברהם אבינו, ואם כן מה טמון בעומק דבריו של הקב"ה לאברהם בפרשתנו באומרו "אנכי מגן לך" (טו, א') וכאומרנו מידי יום בתפילתנו "מגן אברהם"? לאיזו הגנה נדרש אברהם ומפני מה? מבאר הרב קוק, (אורות הקודש ד תצט) "נטיית החסד צריכה הגנה גדולה, עלול הוא בעל החסד הנוטה להשפיע על הכל להיות גם כן מקבל מכל, כך היא דרכה של השפעה שהיא חוזרת אל הנותן באיזה צורה מושפעת". דהיינו חסד הוא יחס וקשר בין נותן למקבל. היחס והקשר הוא מטבעו דו סטרי, ועל כן עלול נותן החסד ומשפיע ההשפעה החיובית להיות מושפע השפעות שליליות ממקבל החסד, מעצם הקשר שביניהם. ההשפעות השליליות יכולות להיות בין בדברים שהם שליליים מצד עצמם ובין בדברים חיוביים שאינם מתאימים למקבל אותם מפני הבדלי האופי, התפקיד, היעדים והמטרות וכד' שבין הנותן למקבל.

על כן, "אברהם הובטח במגן שלא תזיקהו השפעתו שהיתה שפוכה על פני כל והולכת לרעים ולטובים: 'אנכי מגן לך', ובמעמקי התורה השמירה היא נתונה לכל אחד ואחד על פי מידתו" ... (שם).

אם כן, תכונתנו היסודית, כזרעו של אברהם, היא תכונת החסד, הנתינה וההשפעה החיובית, ומתוך כך מחויבים אנו להיות בקשר עם המציאות הסובבת אותנו על כלל צדדיה המורכבים והמסובכים - עם העולם החומרי, עם החברה הסובבת אותנו, עם אומות העולם, וכו', אך על מנת לגלות חסד זה בצורה נכונה נתן לנו הקב"ה שני מנגנוני הגנה, המאפשרים לנו לגלות זאת: האחד - הטביע בנו את תכונת ההגנה הפנימית - "אנכי מגן לך", כמעין משמעת עצמית המתגלה באופן טבעי בנפשנו, והשני - האמצעי החושף ומוציא אל הפועל את תכונת ההגנה הטבעית הזאת בצורה נכונה והוא: השייכות לתורה, לימודה וקיומה.

אם כן, נדע בע"ה לאחוז במידתנו הכפולה, מידת החסד והנתינה מחד, והצבת גבולות ברורים ומוחלטים שאף הם טבועים בתוכנו ו'מחכים' לחשיפה על ידי מאמצינו בתורתנו, הן כאדם פרטי ביחס לחברה הסובבת אותו והן כעם ישראל כולו ביחס לאנושות כולה. (מאת הרב ערן טמיר)

המשך עשייה מבורכת של נתינה מתוך תפילה ל'מגן אברהם' לכל אחד ואחת מאיתנו